

RADIODAGBOEK

Een onheilspellende sfeer

IK HOORDE zondagmiddag bij de Ikon op Radio 5 een fascinerend twistgesprek tussen de biograaf van de omstreden David Cohen en een familielid. Cohen was classicist, actief zionist en voorzitter van de Joodsche Raad. De Raad bracht de maatregelen van de Duitse bezetter aan de joodse gemeenschap over. De ruzie draaide vooral om het woord twijfel en ook een sterfbedscène speelde een belangrijke rol. Twee keurige heren traden tegen elkaar in het strijdperk, beiden niet genegen een millimeter toe te geven aan de ander. De een was de afstandelijke biograaf, die op grond van documenten 'tot een hard gefundeerd oordeel was gekomen'. De ander was de emotionelere zoon van het onderwerp van de biograaf. Hij had zijn vader vijftientwintig jaar van nabij meegemaakt en meende hem daarom als geen ander te kennen.

De leukste uitzendingen zijn die waarin kempfanen tegen elkaar in het strijdperk treden. Het lukte programmamaker David de Jongh om de biograaf van David Cohen, de historicus Piet Schrijvers, en zoon Herman Cohen tegenover elkaar te zetten. Dan krijg je radio die je elke dag wil horen. Waar je strak gespannen naar zit te luisteren. Omdat het nette

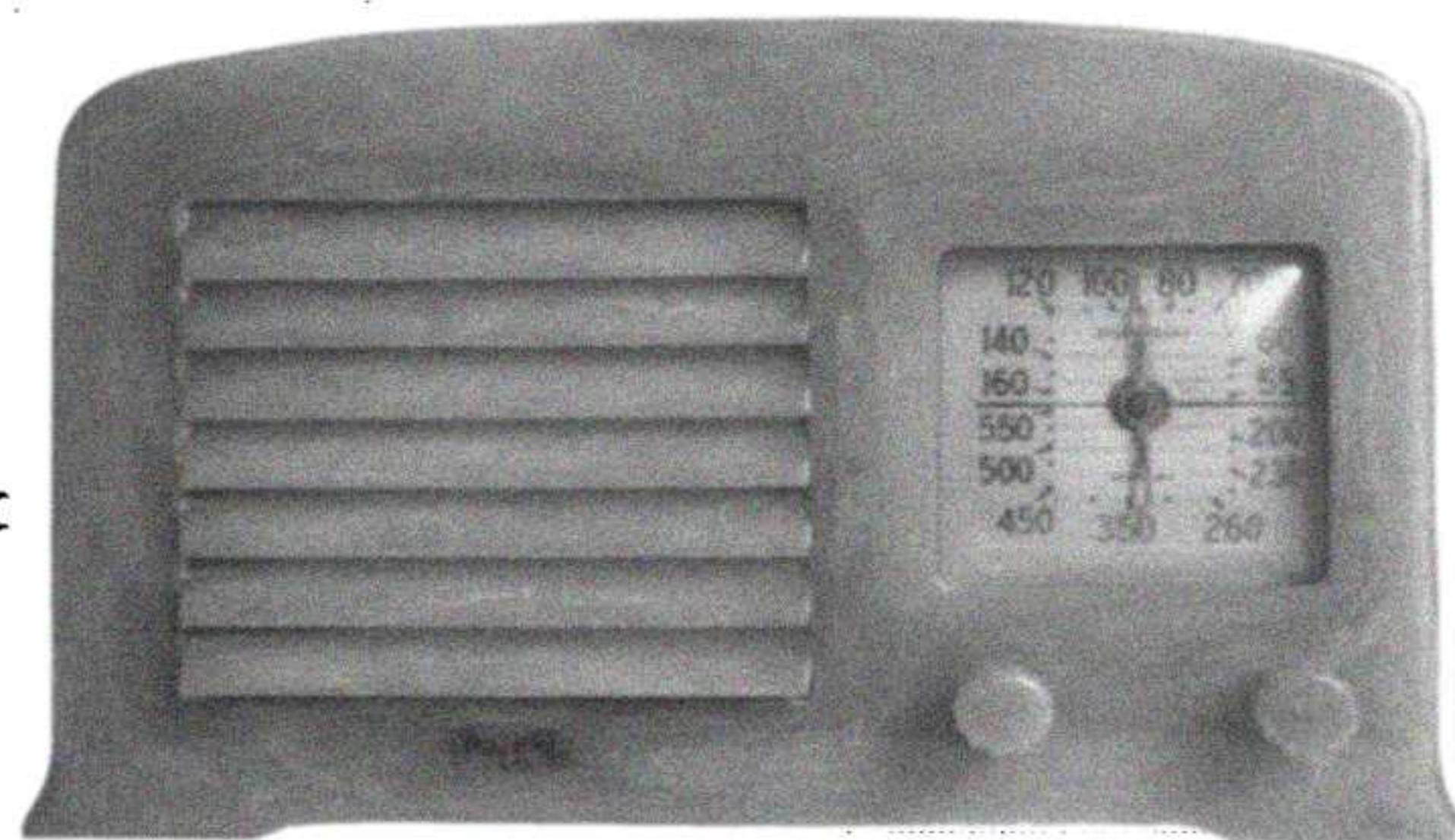
mannen zijn maken ze elkaar niet uit voor 'vieze teringlijer' of 'vuile klootzak'. Ze gebruiken de equivalenten die bij hun status passen en dat maakt de sfeer wel zo onheilspellend. Schrijvers zegt op de toppen van zijn woede: 'Dit

noem ik een empathische, impressionistische interpretatie van de heer Herman Cohen.' Het komt als een mokerslag aan bij zijn opponent. Die pareert getergd: 'U mag het er gerust uit monteren. Dit ondermijnt mijn hele vertrouwen in uw aanpak. Dit is werkelijk een falsificatie.' Je merkt dat Schrijvers na deze aantijging op ontploffen staat.

De spanning blijft het hele gesprek voelbaar. Hoewel je hoort dat de een de ander het liefst bij de strot zou willen grijpen, vallen ze elkaar zelfs niet in de rede. De ironie wil dat zoon Herman de biograaf te positief over zijn vader vindt. Herman kende zijn vader als een man die overal voorzitter van moest zijn. Hij moest ook altijd gelijk hebben. Herman Cohen meent als enige het karakter van vader werkelijk te kunnen doorgronden. Schrijvers hecht als onderzoeker geen waarde aan de getuigenis van de zoon. 'Ik vind een zoon bij uitstek ongeschikt om psychotherapeut van zijn vader te zijn. Hij weet veel van de petite histoire, maar heeft geen overzicht.'

Loe de Jong schreef over David Cohen en noteerde dat deze op zijn sterfbed twijfelde of hij er wel goed aan had gedaan voorzitter van de Joodsche Raad te worden. Herman vindt die twijfel mooi. Schrijvers ontkracht de passage van De Jong. Die zou niet bij het sterfbed van Cohen gezeten hebben, maar drie jaar daarvoor met hem hebben gesproken. Dat noemt Schrijvers geen sterfbedscène. Op grond van aantekeningen die De Jong op fiches maakte concludeert de onderzoeker dat Cohen zijn handelwijze betreurde, maar ook vond dat hij niet anders kon.

De climax. Schrijvers: 'Ik vind het groots dat hij niet heeft getwijfeld.' Cohen: 'Wie niet twijfelt is liefdeloos.' Schrijvers: 'Bij totale liefde twijfel je niet.'

PAUL VAN LIEMPT